

змісту та форми галузевих стандартів вищої освіти, розроблених в ДВНЗ «Національний гірничий університет».

Бібліографічні посилання:

1. Лист МОН України головам робочих груп з розроблення галузевих стандартів вищої освіти та головам Науково-методичних комісій МОН України № 1/9-484 від 31/07/2008.
2. Стандарт Національного гірничого університету СВО НГУ АС – 2010 «Вимоги до звіту про акредитаційний самоаналіз напряму (спеціальності)».

В.І. Прокопенко

(Національний гірничий університет)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ ВИПУСКНИКІВ УНІВЕРСИТЕТУ

Етап підготовки та захисту дипломних робіт, з одного боку, є заключним етапом навчання студентів, з іншого, - він має підтвердити професійні компетенції випускника до роботи за своєю спеціальністю. У 2011 році випущено 3210 бакалаврів. Оцінки «відмінно» й «добре» на держіспиті одержали 73,3% випускників. Видано дипломів з відзнакою - 6,5% (в 2010 р.- 7,5%). У порівнянні з попередніми роками успішність знизилася, причому за рахунок денних факультетів.

Випускниками ОКР спеціаліста захищено 1922 дипломних проектів і робіт. На «відмінно» і «добре» - 85,8%. На денних факультетах у цілому результати захисту погіршилися, а по ІЗДО - покращилися. На рівень магістра захищено 619 дипломних робіт (збільшення – 3,2%). На «відмінно» й «добре» оцінено 95,7%, у т. ч. на «відмінно» по денних факультетах - 82%, ІЗДО - 68%. Питома вага магістрів у загальному обсязі випуску показує, що на деяких факультетах (ГФ, ММФ, ФБ) навчальний процес спрямований, в основному, на підготовку спеціалістів, що не відповідає сьогоднішнім вимогам ринку праці. Частка дипломів спеціалістів і магістрів «з відзнакою» - 10,8% від загального обсягу випуску.

В підготовці та захисті дипломних проектів спеціалістів випускаючі кафедри мають добрі знання й великий досвід, що дозволяє їм успішно вирішувати задачі атестації. У той же час в напрямку вдосконалення державної атестації магістрів деяким кафедрам є про що піклуватися. Підготовлено й захищено багато випускних робіт магістрів, які достатньо повно відповідають вимогам щодо їх змісту, науковому рівню результатів дослідження та якості оформлення. Наприклад, робота зі спеціальності «Педагогіка вищої школи» на тему «Обґрунтування вимог до інформаційно-методичного забезпечення кредитно-модульної системи організації навчального процесу». Робота загальнотеоретичного наукового змісту. У відповідності зі Стандартом НГУ – індивідуальне завдання. Визначено об'єкт, предмет і мету дослідження, вихідні

дані, а також очікувані результати, що конкретизує вибір напрямків дослідження, методу й послідовності етапів рішення наукового завдання.

Інша робота за спеціальністю «Адміністративний менеджмент» на тему «Поліпшення техніко-економічних показників вугільних шахт на основі інноваційної моделі управління основними засобами». Загальнонаукова праця присвячена підприємствам вугільної галузі, а не конкретній вугільній шахті. Відомо, що наука не виконується для конкретного підприємства чи установи, але її результати можуть бути реалізовані на конкретному об'єкті. Це зауваження можна віднести до багатьох магістерських робіт.

Основні положення нормативно-методичного забезпечення навчального процесу у відповідності зі Стандартом вищої освіти Національного гірничого університету наведені в навчальному посібнику, підготовленому групою авторів під керівництвом проф. Салова В.О. Тут викладена вся інформація з підготовки й захисту кваліфікаційних робіт фахівців відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня, визначена структура цих робіт, вимоги до змісту й оформлення. На жаль, вимоги цього стандарту деякі випускаючі кафедри виконують не повністю. Часто відсутній єдиний підхід до формування технічного завдання, що відрізняється на різних кафедрах як за обсягом (від 0,5...1 до 5 сторінок), так і за змістом. Це завдання повинне визначати основні етапи дипломної роботи, а також розкривати дипломникові напрямок та зміст магістерського дослідження.

У вступі пояснювальної записки дипломник має привести загальну характеристику магістерської роботи за певними рубриками, серед яких обов'язковими є актуальність обраної теми, мета дослідження, наукові завдання, об'єкт та предмет дослідження, методи дослідження, наукова новизна одержаних результатів, їх практичне значення. В деяких магістерських роботах зазначені рубрики відсутні або наведені лише мета, об'єкт і предмет дослідження.

За змістом, а не за назвою структурою роботи мають бути передбачені теоретичний, аналітичний (або дослідницький) і прикладний розділи. Ці розділи повинні мати назву відповідно до розв'язуваного в них завдання. У назві роботи не слід указувати підприємство ПАТ «Орджонікідзевський ГЗК» чи ПАТ «Дніпроважмаш», для якого вона виконана. У роботах магістрів часто відсутні теоретичні основи рішення наукового завдання, немає огляду літератури, на демонстраційних аркушах не відзначена актуальність теми, розв'язуване наукове завдання, мета, об'єкт і предмет дослідження, наукова новизна, що передбачено стандартом НГУ.

В оцінці якості магістерської роботи важливим питанням є захист отриманих результатів. Деякі кафедри практикують презентацію цих результатів. На кафедрі прикладної економіки, крім презентації, членам ДЕК надається демонстраційний матеріал. У ньому вказуються, відповідно до Стандарту НГУ, відповіді за усіма зазначеними рубриками, а також приводяться аркуші, які відображають умови й ефективність функціонування об'єкта дослідження, алгоритм ухвалення рішення за тим чи іншим завданням,

для чого встановлюються певні кореляційні залежності та рекомендуються підходи автора по реалізації результатів магістерської роботи.

У названому вище посібнику детально розглянуті питання методичного забезпечення магістерських робіт. Детально описані всі структурні складові цих робіт при підготовці як пояснювальної записки, так і демонстраційного матеріалу. Відзначається, що дипломна робота магістра, який має дослідницький рівень діяльності, повинна мати усі ознаки наукової праці з відповідним науковим результатом. Відповідно до такого підходу випускаючі кафедри розробили методичні рекомендації з підготовки й захисту дипломних робіт на освітньо-кваліфікаційний рівень магістра. Тому кафедри мають дотримуватися цих рекомендацій та, передусім, у питаннях наукового підходу до формування теми магістерської роботи, змісту вирішуваних задач, а також оформлення пояснювальної записки й демонстраційного матеріалу за результатами виконаного студентом дослідження.

В.А. Рябчій, В.В. Рябчій
(Національний гірничий університет)

АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ АКРЕДИТАЦІЙНИХ ВИМОГ ЩОДО КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Постановка проблеми. Основними інструментами регулювання якості освітньої діяльності, що здатні забезпечити внутрішню і зовнішню оцінку на національному та міжнародному рівнях є механізми ліцензування та акредитації спеціальностей, програм, самого навчального закладу, а також механізми контролю за дотриманням ліцензійних умов надання освітніх послуг і правил провадження освітньої діяльності навчальним закладом в цілому та окремими його структурними підрозділами. Такий контроль відповідно до своїх повноважень на підставі норм чинного законодавства постійно здійснюється Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Державною інспекцією навчальних закладів та Державною акредитаційною комісією України. Несправедлива або необ'єктивна оцінка якості будь-якої системи може її зруйнувати, особливо, якщо такою системою є система вищої освіти. В свою чергу, правильний вибір критеріїв оцінювання якості освіти або альтернативних оцінок веде до правильного прийняття рішень [8].

На сьогодні низка нормативно-правових актів України регламентує діяльність вищих навчальних закладів та систему забезпечення якості освіти в Україні, у тому числі і процедуру ліцензування та акредитації, зокрема [2-7].

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Основу механізму регламентації діяльності вищих навчальних закладів становлять процедури ліцензування та акредитації. Ці питання, як вже зазначалось, регулюються цілою низкою нормативно-правових актів України [2-7].

Але у зв'язку з постійними змінами у чинному законодавстві в питаннях ліцензування та акредитації існує небагато актуальних наукових публікацій за